

MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF ECONOMICS
AND ADMINISTRATION

Použití spotřebitelského šetření k vymezování relevantního trhu v železniční dopravě

Martin Kvizda – Václav Rederer

Struktura prezentace

1. Úvod
2. SSNIP test a možnosti aplikace
3. Spotřebitelský průzkum
4. Výsledky šetření

1. Úvod

- vymezení relevantního trhu – základ šetření politiky hospodářské soutěže
- standardizované metody stanovení RT - SSNIP test
- selhání SSNIP testu:
 - specifická struktura nákladů
 - data pro nákladovou analýzu
 - intermodální konkurence
 - regulace tarifů
 - regulace ceny a přístupu na infrastrukturu

2. SSNIP test a možnosti aplikace

- monopol musí být schopen ziskově zvýšit cenu o malou, ale ne nevýznamnou část (5-10%)
- relevantní trh je určen nejmenším množstvím producentů, kteří kdyby tvořili jednu firmu, by dokázali takto ziskově zvýšit cenu

2. SSNIP test a možnosti aplikace

■ **přímá realizace (analýza kritické ztráty):**

1. stanovení kritické ztráty
2. odhad skutečné ztráty
3. porovnání výsledků

■ **pokud je skutečná ztráta vyšší než kritická, zvýšení ceny by nebylo ziskové a producent nemá dominantní postavení**

3. Spotřebitelský průzkum

■ skutečnou ztrátu lze určit zjištěním cenové elasticity poptávky a dosazením do vzorce: $\Delta Q = \Delta X * \varepsilon$

kde ε je cenová elasticita poptávky

a ΔX procentní zvýšení ceny

■ dotazování na nástupišti

- + nižší finanční náročnost
- + možnost zahrnutí většího počtu spojů při nižších organizačních nákladech a nižším časovém vytížení
- jednosměrná aplikace

■ dotazování ve vlaku

- + postihuje větší vzorek cestujících
- + příjemnější prostředí může zajistit věrohodnější odpovědi

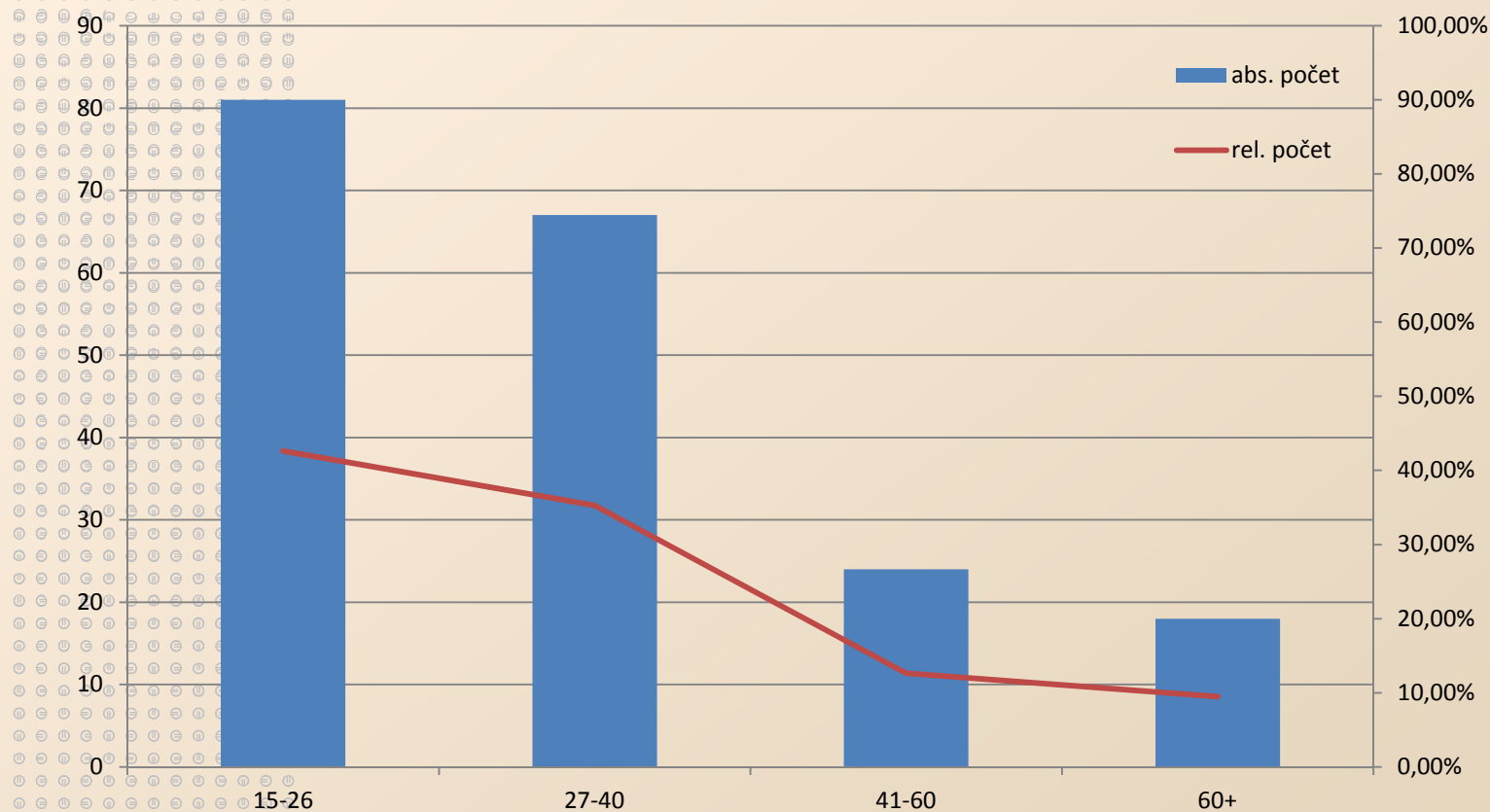
4. Výsledky šetření

- provedeno ve dnech 3. – 7.října 2012
- metodika: přímé dotazování ve vlaku
- reprezentativní dny:
 - středa
 - pátek
 - sobota
 - neděle
- EC/Ex z Brna v 8:40, 14:40, 18:40
- EC/Ex z Prahy v 8:42, 14:42, 18:42

4. Výsledky šetření

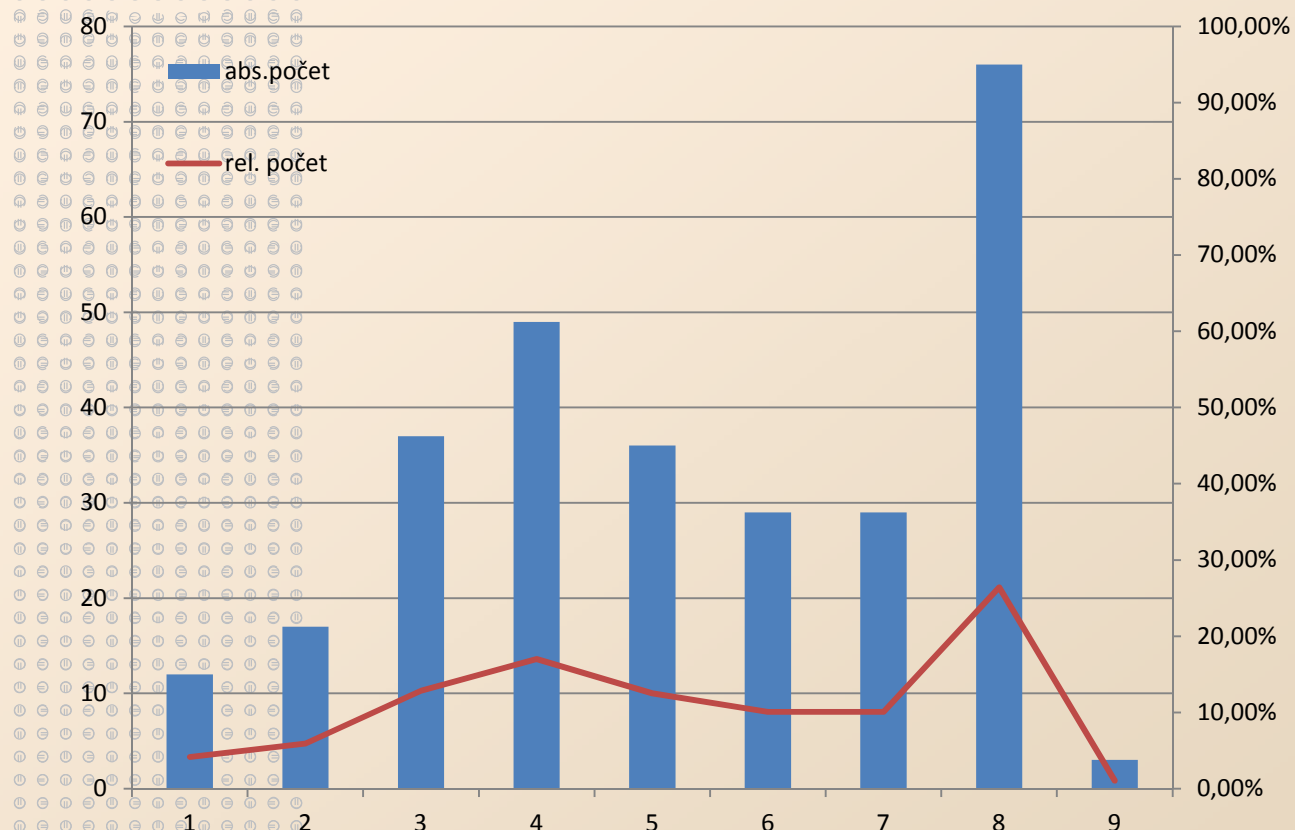
- 478 respondentů v obou směrech (z toho 278 z Brna)
- 258 mužů, 220 žen
- několik zajímavých výsledků ze směru směru Brno->Praha
- výsledky se v závislosti na směru jízdy lišily minimálně

Rozdělení respondentů podle věku

Absolutní četnost na levé ose; zdroj: vlastní tvorba

Rozdělení podle frekvence jízd

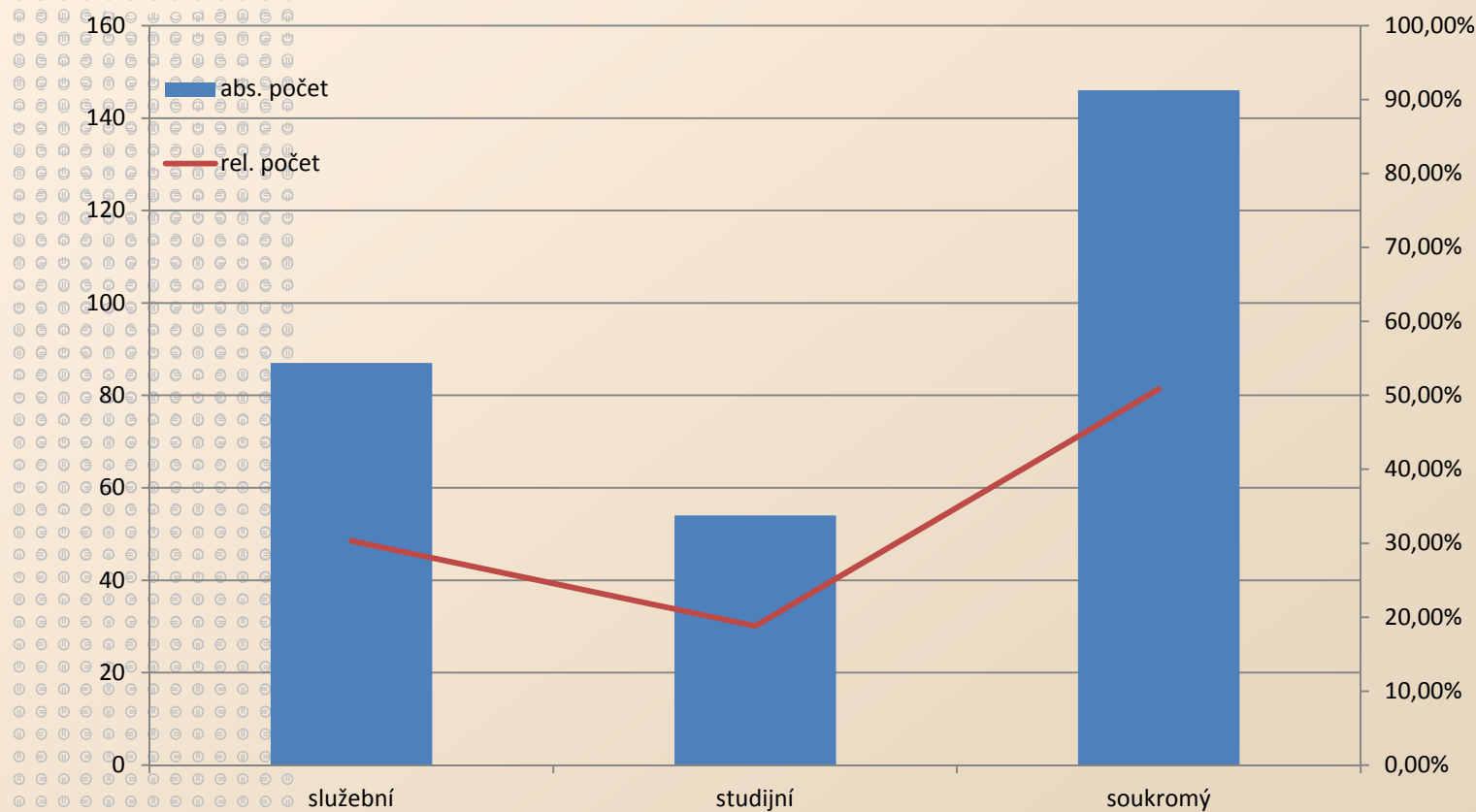

Legenda:

1. denně
2. nikoli denně, ale více než 1x týdně
3. 1x týdně
4. 1x za dva týdny
5. 1x za měsíc
6. 1x za čtvrtletí
7. 1x za půl roku
8. celkem jen 1x od začátku roku
9. nevím; jiná odpověď

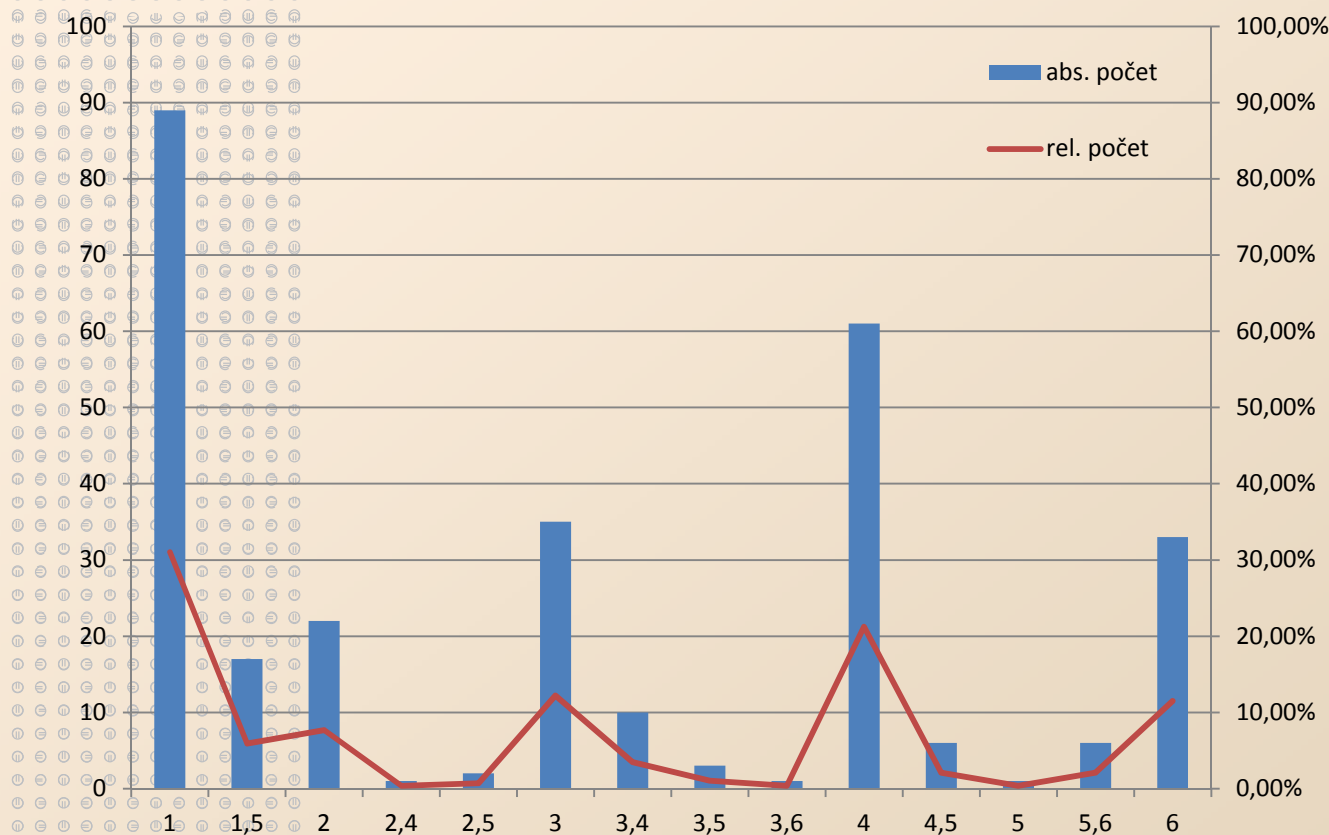
Absolutní četnost na levé ose; zdroj: vlastní tvorba

Rozdělení podle účelu cesty

Absolutní četnost na levé ose; zdroj: vlastní tvorba

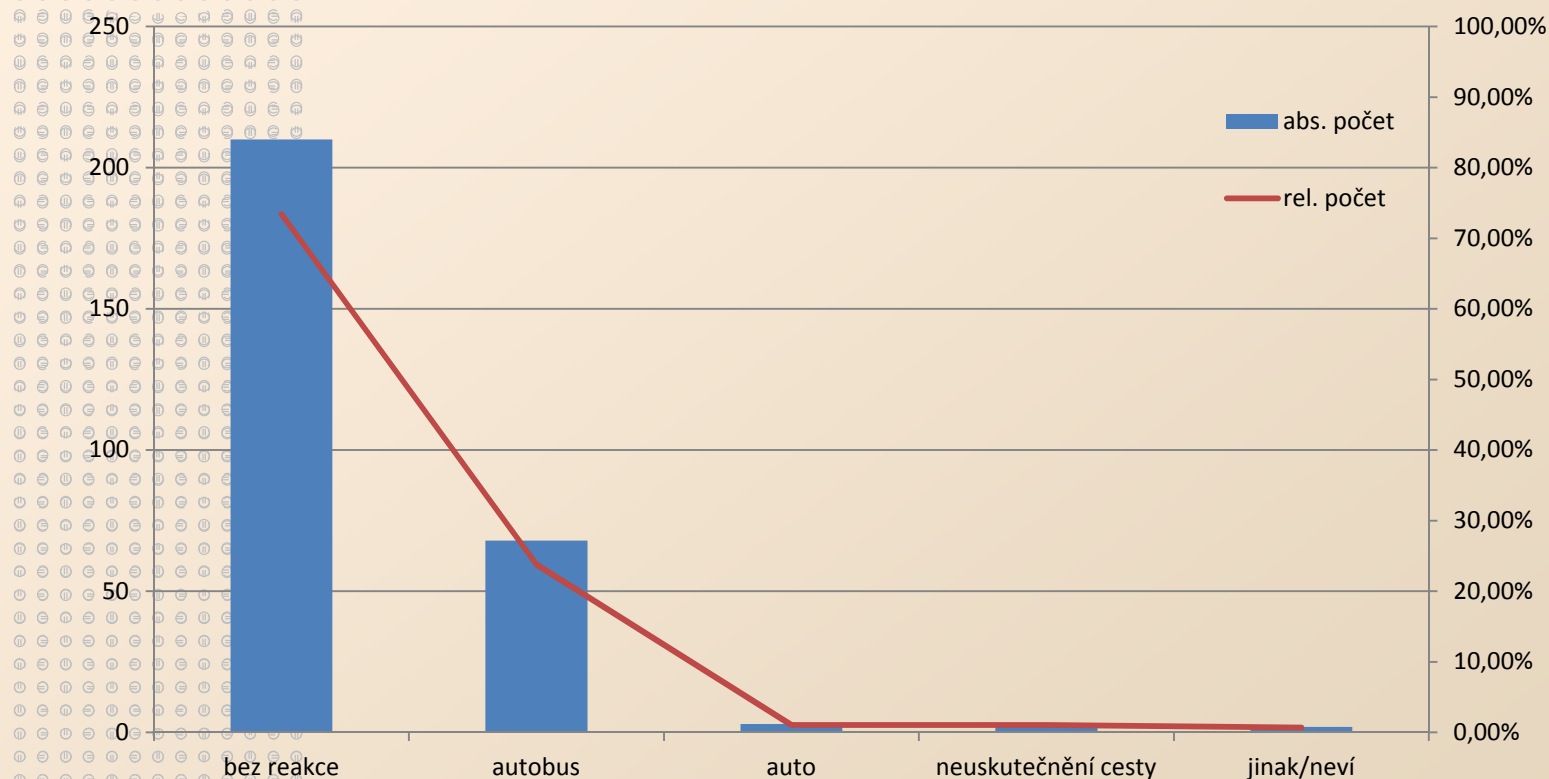
Rozdělení podle druhu jízdného

Legenda:

1. Základní jízdné
2. Studentská sleva
3. Sporo Tiket
4. Zákaznická karta
5. Zpáteční jízdné
6. Jiný

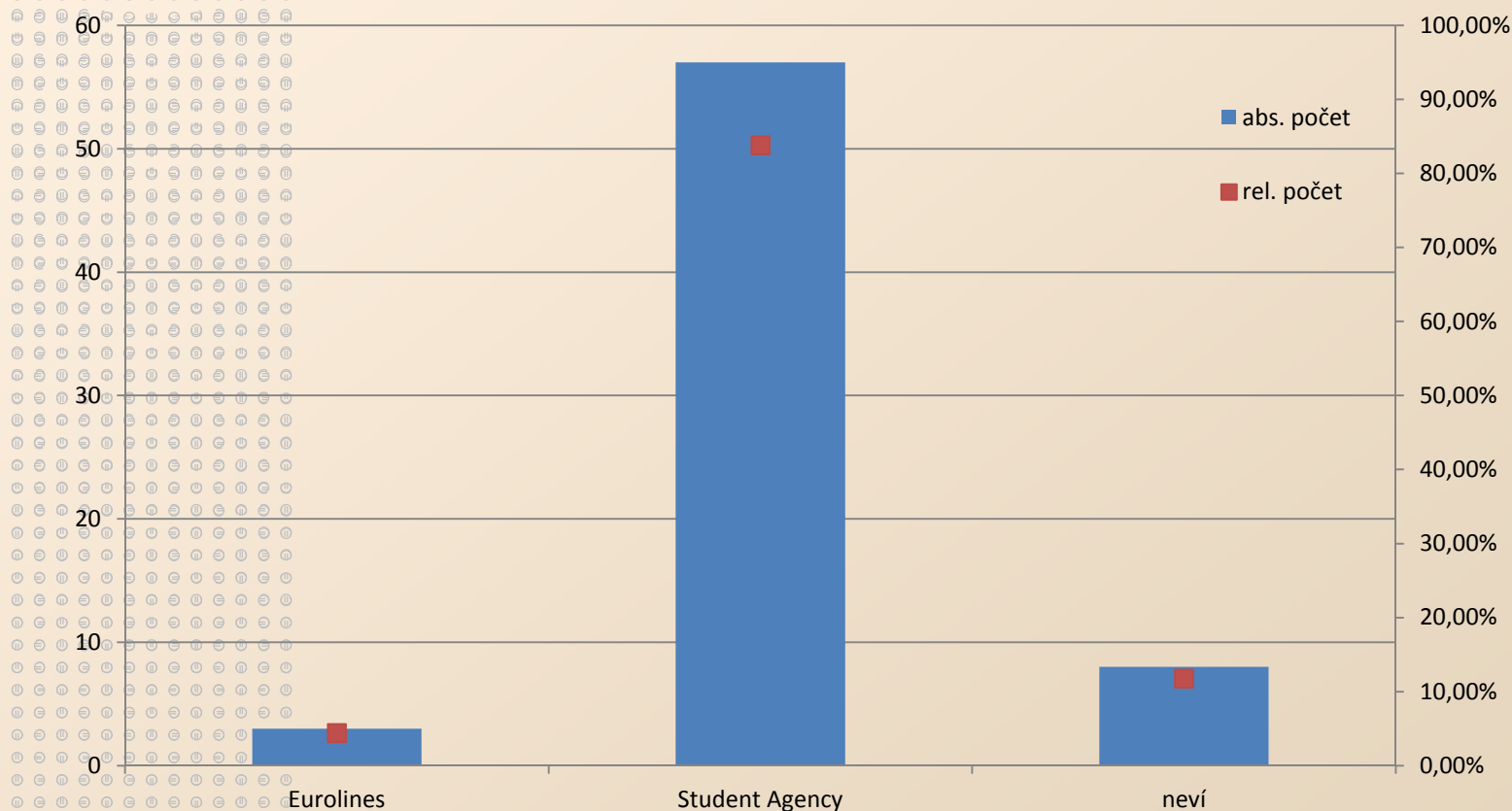
Absolutní četnost na levé ose; zdroj: vlastní tvorba

Reakce na 10% zvýšení ceny jízdného

Absolutní četnost na levé ose; zdroj: vlastní tvorba

Preference autobusových dopravců u těch respondentů, kteří by při zvýšení ceny zvolili jako substitut autobus

Absolutní četnost na levé ose; zdroj: vlastní tvorba

Ztráta při rozdělení zákazníků do skupin podle účelu cesty

	skutečná ztráta	w
Služební	18,39%	0,262451
Studijní	31,48%	0,167022
Soukromý	28,47%	0,570527
Výsledná ztráta	26,33%	

Ztráta při rozdělení zákazníků do skupin podle druhu jízdného

	ztráta	w
Obyčejná	35,24%	0,302138
Studentská	20,00%	0,054085
SporoTiket	16,33%	0,194529
IN25/50	21,79%	0,288976
Zpáteční	25,71%	0,063614
Nerozlišené	21,05%	0,096658
Výsledná ztráta	24,87%	

5. Diskuze

- zdají se vám výsledky šetření věrohodné?
- jakými dalšími způsoby lze rozdělit cestující do skupin?
- ...

Příloha – plné znění dotazníku

1. Jak často jste v tomto roce, tedy od ledna 2012, cestoval vlakem do Prahy?

1. denně
2. nikoli denně, ale více než 1x týdně (= 2,3,4 cesty za týden)
3. 1x týdně
4. 1x za dva týdny
5. 1x za měsíc
6. 1x za čtvrtletí
7. 1x za půl roku
8. celkem jen 1x od začátku roku
9. nevím; jiná odpověď:

2. Jaký je účel Vaší cesty?

1. služební/pracovní
2. studijní (SŠ, VŠ)
3. soukromý

Příloha – plné znění dotazníku

3. Jaký druh jízdenky využíváte k dnešní jízdě?

1. Základní jízdné „Čd promo“
2. Studentská sleva 15-26 let
3. Sporo Tíket
4. Zákaznická karta IN 25/50
5. Zpáteční jízdné
6. Jiný (uvedte prosím):

4. Víte prosím, kolik jste za jízdenku zaplatil?

1. ano ; Kolik tedy jízdenka stála?:
2. ne

5. Představte si, že by ČD zdražily Vaši jízdenku o 10%, takže místo „XY korun“ by stála „XX korun“. Domníváte se, že byste si takového zdražení povšimnul?

1. určitě ano
2. spíše ano
3. spíše ne
4. určitě ne
5. nevím

Příloha – plné znění dotazníku

6. Jakým způsobem byste na toto zvýšení ceny reagoval? (popř. Váš zaměstnavatel, pokud jde o služební cestu)

1. Nijak. Cestu bych uskutečnil(a) vlakem stejně jako doposud
2. Jízdu bych uskutečnil(a) autobusem *[jen v tomto případě pokračujte v dotazníku]*
3. Jízdu bych uskutečnil osobním automobilem
4. Cestu bych vůbec neuskutečnil(a), tedy ani jiným dopravním prostředkem
5. Jinak (prosím uveďte):

Na další otázky odpovídejte jen v případě, že jste v otázce č.6 vybral(a) možnost b.

7. Znáte alespoň přibližnou cenu jízdného autobusových linek na trase Brno-Praha?

1. ano; Kolik to je?:
2. ne

8. Věděl byste už nyní, s jakou společností byste jel nebo byste se rozhodl až po prozkoumání možností?

1. ano, věděl; s jakou?:
2. ne

**[KONEC DOTAZNÍKU]
[k otázce č. 9]**

Příloha – plné znění dotazníku

9. Pokud ne, vybral(a) byste nějakého z následující nabídky s větší pravděpodobností, než ostatní?

1. Student Agency
2. Eurolines (Touring Bohemia)
3. Jiného
4. ne
5. Nevím

[část B – vyplnit samostatně po realizaci dotazníku]

1. Respondent je

1. muž
2. žena

2. Věk

1. 15-26
2. 27-40
3. 40-60
4. 60+